

10. december 2007

Høringsnotat - lovforslag om klagenævn

J.nr. 6609-0037

JAIC/THO/BBJ

Følgende organisationer m.v. har afgivet høringssvar:

Dansk Arbejdsgiverforening, Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger, Landsorganisationen i Danmark, FTF, Akademikernes Centralorganisation, Finanssektorens Arbejdsgiverforening, Ledernes Hovedorganisation, KL, Danske Regioner, Kristelig Fagbevægelse, Centralorganisationernes Fællesudvalg og Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte, Personalestyrelsen, Advokatrådet, Ankestyrelsen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Datatilsynet, Foreningen af statsforvaltningsdirektører, Ligestillingsnævnet, Flygtningenævnet, Østre Landsret, Vestre Landsret, Rigsadvokaten, Rigspolitichefen, Institut for Menneskerettigheder, Retssikkerhedsfonden, Kvinderådet, Kvinno, Ældresagen, Ældremobiliseringen, Det Centrale Handicapråd, De Samvirkende Invalideorganisationer og Center for Ligebehandling af Handicappede, Dokumentations- og rådgivningscentret om racediskrimination, Rådet for Etniske Minoriteter, Amnesty International, Dansk Flygtningehjælp, Foreningen for Etnisk Ligestilling, Foreningen til integration af nydanskere på arbejdsmarkedet, Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske, Jobrådgivernes Brancheforening, AOF Danmark, og Rådet for Frivilligt Socialt Arbejde.

Der er yderligere modtaget høringssvar fra ENAR, Foreningen for Mediation/Konfliktmægling, Romano Association og Forsikring og Pension.

Følgende organisationer m.v. er blevet hørt, men har ikke afgivet høringssvar:

Koordinationen for Kønsforskning, Netværk for Forskning om mænd, Foreningen Dadman, Beskæftigelsesrådet, Dansk Folkeoplysnings Samråd, Dansk Oplysningsforbund, Dansk Retspolitisk Forening, Dansk Røde Kors, Dansk Socialrådgiverforening, Finansrådet, Foreningen af Politimestre i Danmark, Foreningen af Socialchefer i Danmark, Foreningen af Statsamtsjurister, Landsforeningen Adoption og Samfund, Liberalt Oplysningsforbund, Mellempøkeligt Samvirke, FOF's Landsorganisation, Politidirektøren i København, Politiforbundet i Danmark, Politifuldmægtigforeningen.

Resumé: En række organisationer m.v. har afgivet høringssvar af overvejende lovteknisk karakter. Disse foreslås langt hen af vejen imødekommet. Arbejdsmarkedets parter, på nær KL, Lederne og Personalestyrelsen, meddeler, at man ikke kan støtte, at klagenævnet får kompetence til at behandle sager, der udspringer af ansættelsesforhold. Samtlige lønmodtagerorganisationer, med undtagelse af Kristelig Fagbevægelse, finder, at forslaget er udtryk for en

uacceptabel forskelsbehandling mellem medlemmer af overenskomstbærende og ikke-overenskomstbærende organisationer.

Flere af arbejdsmarkedets parter (DA, KL, SALA, FTF, Lederne) anfører samstemmende, at klagenævnets formand og næstformænd bør udpeges efter indstilling fra Arbejdsretten eller efter den procedure, der er skitseret i forligsmandslovens § 1, stk. 3, og § 7, stk. 1.

Flere (SALA, LO, KTO, CFU) finder, at arbejdsmarkedets parter bør udpeges som menige nævnsmedlemmer i sager, der vedrører ansættelsesforhold. DA finder det naturligt, at DA og LO får indstillingsret til nævnet.

De øvrige interesseorganisationer udtrykker alle deres støtte til forslaget, idet de finder, at nævnet vil styrke beskyttelsen mod forskelsbehandling og bidrage til, at alle borgere sikres effektive retsmidler.

En række organisationer (Institut for Menneskerettigheder, DSI og DRC) finder, at den materielle beskyttelse mod forskelsbehandling bør udvides. Institut for Menneskerettigheder, DSI, Det Centrale Handicapråd, Center for Ligebehandling af Handicappede og Landsforeningen af Bøsser og Lesbiske peger på, at der bør være et læg-element i nævnets sammensætning i de konkrete sager, så der sikres områdespecifik viden i nævnet.

Flere peger på, at det ikke bør være et krav, at alle medlemmerne af nævnet er jurister. Derudover peger den overvejende del af interesseorganisationerne på, at nævnet bør have mulighed for at tage sager op af egen drift, ligesom visse ønsker, at der tilknyttes en følgegruppe og informationsenhed til nævnet.

Andre peger på, at det bør overvejes, eller at det er uheldigt, at der ikke kan foranstaltes bevisførelse i form af parts- eller vidne forklaringer for nævnet (Institut for Menneskerettigheder, Det Centrale Handicapråd, Center for Ligebehandling af Handicappede).

Endelig anfører flere organisationer, at nævnet tildeles alt for få ressourcer til at kunne løfte opgaven.

Kvindeorganisationerne finder det afgørende, at den eksisterende viden og ekspertise på kønsligestillingsområdet bevares, og er bekymrede for, om fokus på kønsligestilling mindskes.

Generelt

Efter at lovforslaget har været sendt i høring, er der foretaget enkelte redaktionelle ændringer i lovtæksten. Ændringerne har medført, at de fleste bestemmelser har fået nyt paragrafnummer, og enkelte bestemmelser er flyttet til andre steder i lovtæksten. I høringsnotatet anvendes som udgangspunkt de paragrafnumre, som der er henvist til i høringssvarene. I kommentarerne er de nye paragrafnumre tilføjet i parentes.

Organisationernes bemærkninger til lovforslaget:

Følgende organisationer m.v. har ingen bemærkninger til lovforslaget:

Dansk Flygtningehjælp, Rådet for Frivilligt Socialt Arbejde,
Dommerfuldmægtigforeningen, Jobrådgivernes Brancheforening, Advokatrådet og
Rigsadvokaten.

Bemærkninger til lovforslaget af lovteknisk karakter:

Datatilsynet anfører, at klagenævnet vil komme til at behandle personoplysninger af følsom karakter og henleder opmærksomheden på persondataloven. Det er dog Datatilsynets opfattelse, at klagenævnet kan behandle de oplysninger om de klageberettigede i medfør af persondatalovens § 7, stk. 2, nr. 1 og/eller § 7, stk. 2, nr. 4. Datatilsynet finder endvidere, at såfremt klagenævnet behandler oplysninger om væsentlige sociale problemer og andre rent private forhold som nævnt i persondatalovens § 8, stk. 1, kan dette ske i det omfang, det er nødvendigt for varetagelsen af nævnets opgaver. Datatilsynet henviser endvidere til reglerne i persondatalovens §§ 28 og 29 om oplysningspligt, til § 41, stk. 3, om fornødne tekniske og organisatoriske sikkerhedsforanstaltninger mod tilintetgørelse, forringelse m.v. af oplysninger, samt mod at oplysninger kommer til uvedkommendes kendskab eller misbruges og til §§ 43 og 45 om anmeldelse til Datatilsynet.

Datatilsynet anbefaler, at forholdet til persondataloven omtales i bemærkningerne til lovforslaget.

Kommentar: Det indstilles, at der indsættes bemærkninger om forholdet til persondataloven i lovbemærkningerne.

Ankestyrelsen bemærker, at det bør fremgå af forslagets § 1, stk. 1, at Ankestyrelsen er sekretariat for klagenævnet. Derved undgås fortolkningstvivel omkring offentlighedslovens § 10, stk. 3, hvorefter dokumenter, der udveksles mellem en myndighed, der udfører sekretariatsopgaver for en anden myndighed, ikke er omfattet af retten til aktindsigt. Ankestyrelsen bemærker til § 2, at det bør overvejes at indføje en bestemmelse om, at nævnsmedlemmerne er uafhængige, og at der ikke kan modtages eller søges instruktion fra den indstillende eller beskikkende myndighed. Ankestyrelsen bemærker til § 4, at man går ud fra, at nævnets afgørelser træffes i et møde i nævnet, og finder, at dette bør fremgå af loven eller forretningsordenen. Tilsvarende bør gælde mht. retningslinier for fordelingen af sager mellem formanden og næstformændene og mht. hvilke medlemmer, der skal deltage ved behandlingen af den enkelte sag, jf. § 5, stk. 1. Ankestyrelsen har ingen bemærkninger til vurderingen af antallet af sager men henleder opmærksomheden på, at henvendelser og forespørgsler, der ikke fører til mødebehandling også kræver sagsbehandling i et vist omfang, ligesom det ikke er muligt at give en præcis vurdering af udgifter til retssager, hvis nævnets afgørelser ikke efterleves.

*Kommentar: Navnlig henset til klagesagerne karakter indstilles, at det præciseres, at Ankestyrelsen stiller sekretariat til rådighed for klagenævnet.
Nævnsmedlemmernes uafhængighed er præciseret i bemærkningerne til § 2 (nu §*

3), ligesom fordelingen af sager, jf. § 5, stk. 1 (nu § 6), er præciseret i bemærkningerne til lovforslaget.

Ligestillingsnævnet bemærker, at klagenævnets betegnelse er ”tung” og foreslår, at man i stedet anvender betegnelsen ”Ligestillingsnævnet”, som bliver ledig ved gennemførelsen af loven, eller ”Ligebehandlingsnævnet”, hvis man ønsker at markere forskellen mellem det foreslåede navn og det eksisterende Ligestillingsnævn. Ligestillingsnævnet bemærker endvidere, at § 1, stk. 2, forekommer overflødig i betragtning af, at nævnets kompetence er udtømmende angivet i § 1, stk. 3-5. Ligestillingsnævnet finder ingen grund til, at man skulle indskrænke mulighederne for at finde frem til det bedst egnede formandskab gennem et lovkrav om, at formandskabets medlemmer alle skal være dommere, og finder, at det må være tilstrækkeligt, at formand og næstformænd skal opfylde betingelserne for at blive dommer. Ligestillingsnævnet finder, at det bør fremgå af bemærkningerne til § 1, at en forvaltningsmyndighed altid vil have adgang til at indbringe et spørgsmål, der er afgjort af nævnet, for domstolene. Ligestillingsnævnet finder endvidere, at det bør tydeliggøres i bemærkningerne til § 4, at der ikke kan ske bevisførelse i form af part- og vidneforklaringer. Ligestillingsnævnet foreslår, at det som eksempel på muligheden for, at en sag vil kunne genoptages, i stedet anføres, at det kunne vise sig, at nævnet har begået en fejl under sagens behandling. Ligestillingsnævnet påpeger, at formuleringerne af §§ 14-16 er uhensigtsmæssige.

Kommentar: Det indstilles, at titlen ændres til ”Ligebehandlingsnævnet”. Bemærkningerne til § 4 (nu § 5) er justeret i lyset af Ligestillingsnævnets bemærkninger. Bemærkningerne til §§ 14-16 (nu §§ 15-17) er præciseret. Det findes ikke hensigtsmæssigt at ændre på kravet om, at formandskabet skal bestå af dommere.

Foreningen af Statsforvaltningsdirektører bemærker, at man kan anbefale, at klageadgangen vedrørende forskelsbehandling samles hos én myndighed som led i forenkling af klagesystemet og for at gøre sagsbehandlingen mere ensartet. Den lovgivning, som tænkes omfattet af klagenævnets kompetence, vil normalt ikke give anledning til sager ved statsforvaltningerne, herunder de kommunale tilsyn, hvorfor statsforvaltningsdirektørerne ikke har yderligere bemærkninger til spørgsmålet om klagebegrænsninger. Det oplyses, at henvendelser om mulig forskelsbehandling vil blive henvist til klagenævnet, jf. § 48, stk. 3, i lov om kommunernes styrelse. Det foreslås, at der indsættes en henvisning til stk. 3-5 i § 1, stk. 2, samt yderligere tekniske korrektioner i § 1, stk. 3 og stk. 6.

Kommentar: Lovforslaget er korrigeret i.o.m. de tekniske bemærkninger.

Den Danske Dommerforening, Østre og Vestre Landsretter har påpeget, at udpegningsreglen i § 2, stk. 2, nr. 1, ikke synes at være i overensstemmelse med retsplejelovens § 47 a, stk. 3, hvorefter udpegningen af dommere som medlem af bl.a. et offentligt nævn skal foretages af vedkommende retspræsident.

Kommentar: Udpegningsbestemmelsen er ændret og bragt i overensstemmelse med retsplejelovens § 47 a, stk. 3, der trådte i kraft 1. januar 2007. Det er præciseret i

bemærkningerne, at der ved udpegningen bør tages behørigt hensyn til, at den pågældende dommer skal have kendskab til diskriminationslovgivningen.

Bemærkninger til lovforslaget fra arbejdsmarkedets parter:

Arbejdsmarkedets parter, på nær KL, Lederne og Personalestyrelsen, meddeler, at man ikke kan støtte, at klagenævnet får kompetence til at behandle sager, der udspringer af ansættelsesforhold. Samtlige lønmodtagerorganisationer, med undtagelse af Kristelig Fagbevægelse, finder, at forslaget er udtryk for en uacceptabel forskelsbehandling mellem medlemmer af overenskomstbærende og ikke-overenskomstbærende organisationer.

Flere af arbejdsmarkedets parter (DA, KL, SALA, FTF, Lederne) anfører samstemmende, at klagenævnets formand og næstformænd bør udpeges efter indstilling fra Arbejdsretten eller efter den procedure, der er skitseret i forligsmandslovens § 1, stk. 3, og § 7, stk. 1.

Flere (SALA, LO, KTO, CFU) finder, at arbejdsmarkedets parter bør udpeges som menige nævnsmedlemmer i sager, der vedrører ansættelsesforhold. DA finder det naturligt, at DA og LO får indstillingsret til nævnet.

Kommentar: Mht. ønsket om at følge den skitserede model i forligsmandsloven henvises der til høringssvaret fra dommerforeningen og de ændringer i lovforslaget, som ændringerne i retsplejeloven mht. dommeres bibeskæftigelse har givet anledning til. Arbejdsmarkedets parters ønske på dette punkt kan således ikke imødekommes.

LO kan alene støtte, at der oprettes et klagenævn til behandling af alle klager over forskelsbehandling uden for arbejdsmarkedet, og finder, at forslaget f.s.v.a. klager, der udspringer af ansættelsesforhold, er et afgørende skridt væk fra den danske model. LO tager overordnet afstand fra forslaget og finder, at arbejdsrelaterede konflikter fortsat skal håndteres i det fagretlige system. LO betragter forslaget som et forsøg på at skabe et administrativt skattefinansieret alternativ til det fagretlige system, hvilket LO stiller sig uforstående overfor.

LO finder det bekymrende, at klagenævnet får kompetence til at fortolke overenskomster og ser det som et særligt problem, at der ikke lægges op til udpegning af dommere med kendskab af overenskomstsyste~~m~~met. LO finder, at LO og DA bør have sæde i nævnet i sager vedrørende arbejdsmarkedsforhold, og henviser til, at det kan være svært at forlade sig på arbejdsgiverens og lønmodtagerens oplysninger om, hvorvidt et spørgsmål er overenskomstreguleret. LO finder endvidere, at klagenævnet bør pålægges at indhente erklæringer fra arbejdsmarkedets parter i alle sager, der vedrører forslagets § 1, stk. 5, dvs. hvor retsgrundlaget for sagen er en kollektiv overenskomst.

LO finder tillige, at ikke-overenskomstbærende organisationer, der fører sager i klagenævnet, bør pålægges udgifter svarende til udgifterne ved en faglig voldgift, ellers vil der være tale om en uacceptabel forskelsbehandling mellem medlemmer af overenskomstbærende og ikke-overenskomstbærende organisationer.

LO peger på, at det ville være mere relevant at oprette en ombudslignende institution for al forskelsbehandling, der kan tage sager op af egen drift, og finder, at klagenævnet bør etableres med udgangspunkt i reglerne for Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling. Dette ville ifølge LO også sikre en korrekt implementering af direktivet om ligebehandling af mænd og kvinder.

LO bemærker endelig, at de skønnede økonomiske konsekvenser synes stærkt underdrevne.

Kommentar: LO's ønsker om, at klagenævnet alene skal kunne behandle sager udenfor arbejdsmarkedet svarer stort set til status quo, og vil alene indebære en lille forbedring mht. forskelsbehandling på grund af etnisk oprindelse uden for arbejdsmarkedet. Lovforslaget bygger på den forudsætning, at det fagretlige system skal respektere. Det vil sige, at hvis en sag behandles fagretligt, skal klagenævnet afvise sagen. Det er alene i de tilfælde, hvor den pågældende faglige organisation afviser at føre sagen i det fagretlige system, at klagenævnet er kompetent til at behandle klagen, eller hvor der er tale om en uorganiseret lønmodtager. LO's ønske om høring i forbindelse med nævnets fortolkning af kollektive overenskomster er imødekommet.

FTF støtter ideen om oprettelse af et fælles klagenævn, men finder, at forslaget undergraver den danske aftalemodel, da der efter FTF's opfattelse reelt er tale om etablering af et parallelt klagesystem til det fagretlige system. FTF finder som LO, at der er tale om en uacceptabel forskelsbehandling mellem medlemmer af overenskomstbærende og ikke-overenskomstbærende organisationer.

KTO finder, at der er tale om en uhensigtsmæssig undergravning af det fagretlige system og henviser i det hele til LO, FTF's og AC's høringssvar. KTO kan ikke anbefale gennemførelsen af lovudkastet.

CFU finder, at forslaget ikke harmoniserer særlig godt med den danske model, og at klagenævnet derfor alene skal kunne træffe afgørelser i sager om diskrimination uden for arbejdsmarkedet. Alternativt skal det sikres, at der ikke forskelsbehandles mellem medlemmer af overenskomstbærende og ikke-overenskomstbærende organisationer, at arbejdsmarkedets parter er repræsenteret i alle sager, der vedrører arbejdsmarkedsforhold, og at nævnet har pligt til at høre de overenskomstbærende organisationer i sager, der vedrører fortolkningen af kollektive overenskomster.

Kommentar til FTF, KTO og CFU's høringssvar: Der henvises i det hele til kommentaren til LO's høringssvar.

Lederne hilser forslaget velkomment, men finder det afgørende, at nævnets dommere har kendskab til de særlige forhold, der gør sig gældende på arbejdsmarkedet.

Kristelig Fagbevægelse anser forslaget om oprettelse af et klagenævn for positivt. KF peger på, at det vil være oplagt på sigt at etablere et ensartet retsgrundlag for

beskyttelse mod forskelsbehandling, og henviser til, at der foregår forskelsbehandling på grund af foreningsforhold.

Kommentar: Forslaget vedrører alene håndhævelsen af eksisterende lovgivning mod forskelsbehandling. Der tilsigtes ikke en udvidelse af den materielle beskyttelse mod forskelsbehandling.

Dansk Arbejdsgiverforening kan ikke acceptere, at klagenævnet skal kunne behandle sager, der udspringer af et ansættelsesforhold, og finder, at sådanne klager skal behandles enten fagretligt eller ved de almindelige domstole, der er det eneste system, der matcher det fagretlige system. Alternativer hertil bør i givet fald etableres af parterne selv og som en del af arbejdsmarkedets samlede konfliktløsningssystem. DA finder, at forslaget ensidigt tilgodeser den uorganiserede del af arbejdsmarkedet og dermed rammer sammenhængskraften i den danske model. DA bemærker, at man aldrig har støttet Ligestillingsnævnet, der har dannet model for forslaget om klagenævnet, og at erfaringerne herfra viser, at der anlægges en særegen fortolkning af kollektive overenskomster. DA kan ikke acceptere, at der ved behandlingen af sager om overenskomstfortolkning indsættes dommere eller nævnsmedlemmer, der ikke har forankring hos arbejdsmarkedets parter.

DA foreslår, at nævnet ikke skal kunne behandle klager fra en lønmodtager eller en ansøger om kollektive overenskomster eller aftaler eller ansættelse, løn- eller ansættelsesvilkår eller afskedigelse og lignede, ligesom nævnet ikke skal kunne behandle klager om brud på kollektive overenskomster, der indeholder en pligt til ligebehandling. DA foreslår tillige, at klagenævnet ikke skal kunne behandle klager fra lønmodtagere, der er omfattet af kollektive aftaler, der fastsætter, at tvister behandles efter reglerne i Normen.

DA peger endvidere på, at det kunne fastsættes i lovforslaget, at det fx via Hovedaftalen altid kan aftales, at klager over forskelsbehandling skal behandles i det fagretlige system.

DA bemærker, at for det tilfælde klagenævnet bliver en realitet, skal dommersammensætningen have sammenhæng med det arbejdsretlige system. DA peger på, at dette kan ske ved anvendelse af proceduren i forligsmandslovens § 1, stk. 3, og § 7, stk. 1. DA finder det endvidere naturligt, at DA og LO får plads i nævnet, subsidiært at parterne får indstillingsret og mest subsidiært alene for sager, der udspringer af et ansættelsesforhold. DA finder, at det ved udpegningen ubetinget bør sikres, at alle medlemmer har den nødvendige indsigt i arbejdsmarkedets særlige mekanismer. DA bemærker endelig, at forslaget vil fremme en klagekultur, at klagenævnsbehandlingen ikke bør være gratis for klageren, og at forslaget ikke er en EU-retlig nødvendighed. DA anmoder om en forhandling med regeringen, såfremt DA's primære synspunkter ikke imødekommes.

Kommentar: Forslaget er et rent nationalt forslag. Hvis DA's forslag til begrænsning af klagenævnets kompetence følges, betyder det, at personer, for hvem den pågældende faglige organisation ikke ønsker at føre sagen i det

fagretlige system, fortsat vil være henvist til at gå til de almindelige domstole, der vil være det eneste alternativ til fagretlig behandling. Mht. udpegning af formandskabet henvises til bemærkningerne vedrørende dommerforeningens høringssvar. I relation til forslaget om at lovfæste, hvad parterne evt. kan aftale i Hovedaftaleregion bemærkes, at dette vil være en yderst atypisk fremgangsmåde, og at parternes frie aftaleret allerede i dag betyder, at parterne vil kunne aftale, at der kan ske lovfortolkning indenfor rammerne af det fagretlige system, jf. fx om Afskedigelsesnævnets kompetence i medfør af Hovedaftalens § 4, stk. 3.

Finanssektorens Arbejdsgiverforening kan ikke støtte forslaget og finder, at ligebehandling bør opnås via konkrete indsatser på virksomhederne, og at klagenævnet blot vil blive et fordyrende og tidsmæssigt forhalende led i en sag, idet afgørelserne ikke er eksigible. FA finder i den sammenhæng, at muligheden for, at parterne kan indbringe nævnets afgørelse for domstolene, betyder, at nævnets afgørelser ingen reel betydning har. FA finder, at oprettelsen af klagenævnet er udtryk for en overimplementering af EU-rettens krav om oprettelse af uafhængige organer. Det er efter FA's opfattelse et problem, at sammensætningen af klagenævnet ikke sikrer faglig indsigt i sager om arbejdsmarkedsforhold. FA finder, at det er et retssikkerhedsmæssigt problem, at sagerne alene skal behandles på skriftligt grundlag. FA finder endvidere, at sager alene bør kunne genoptages på parternes anmodning.

FA finder det betænkeligt, hvis en klager altid og sanktionsløst kan hæve en indbragt klage. FA bemærker endelig, at §§ 14-16 bør justeres, idet de er formuleret som ufravigelige regler.

Kommentar: Der er altid mulighed for at gå til domstolene. Bemærkningerne til §§ 14-16 (nu §§ 15-17) er justeret i.o.m. FA's bemærkninger, jf. også Ligestillingsnævnets bemærkninger. Forslaget relaterer sig ikke til et EU-direktiv eller EU-retlige forpligtelser om at oprette uafhængige organer, men er alene et udtryk for, at regeringen ønsker at styrke mulighederne for håndhævelse af gældende diskriminationsforbud.

KL finder det positivt, at formålet med det foreslåede klagenævn er størst mulig retssikkerhed for borgerne. KL anfører, at lovudkastet ikke i tilstrækkelig grad forholder sig til spørgsmålet om afgrænsning og samspil med øvrige konfliktløsningssystemer. KL ønsker det uddybet, hvordan nævnets oprettelse er i overensstemmelse med principperne for domstolsreformen. KL finder det endvidere vigtigt, at der med oprettelsen af nævnet tages højde for de særlige forhold, der kendetegner det danske arbejdsmarked, og at det ved sammensætningen af nævnet sikres, at nævnets medlemmer har indgående kendskab til det fagretlige system. KL er tilfreds med, at nævnet ikke kan behandle sager, der behandles fagretligt. KL efterlyser oplysninger om, hvordan kravet om kendskab til arbejdsmarkedet vil blive opfyldt. KL finder, at formand og næstformænd bør udpeges efter indstilling fra Arbejdsretten. Mht. de øvrige medlemmer finder KL, at et af disse medlemmer bør udpeges efter indstilling fra KL. KL finder, at klagenævnets beføjelser er for vidtgående og finder det tilstrækkeligt, hvis klagenævnet kunne afgive en henstilling. Endelig finder KL, at

§ 8, stk. 2, bør suppleres med krav om begrundelse for afgørelserne og krav om begrundelse for afvigende stemmeafgivning.

Kommentar: Der henvises til bemærkningerne og konsekvenserne af Dommerforeningens høringssvar. Der findes ikke at skulle ændres på nævnets beføjelser. Flere andre organisationer har ønsket § 8, stk. 2 (nu § 9, stk. 2), ændret. Lovforslaget er ændret, således at begrundelseskravet fremgår af lovteksten.

Danske Regioner finder hensigten med forslaget positiv, men mindre hensigtsmæssigt mht. arbejdsmarkedsforhold. Danske Regioner forudsætter, at klagenævnet ikke vil få indflydelse på det eksisterende tvistløsningssystem på arbejdsmarkedet, ligesom det forudsættes, at en forurettet part ikke kan føre parallelle klagesager eller i øvrigt vælge forum efter behag. Danske Regioner vurderer, at klagenævnet ikke vil være et egnet afgørelsesforum for sager, der udspringer af forhold på arbejdsmarkedet.

Personalestyrelsen bemærker til § 8, stk. 2, at bestemmelsen bør suppleres med et krav om begrundelse for afvigende stemmeafgivning. Personalestyrelsen finder endvidere, at klagenævnet alene bør kunne genoptage en sag på begæring af en af parterne, jf. § 9. Endelig finder Personalestyrelsen, at det bør fremgå af § 10, at klagers adgang til at trække en klage tilbage er ubetinget.

Kommentar: Der henvises til kommentaren til KL's høringssvar f.s.v.a. § 8, stk. 2 (nu § 9, stk. 2). Der findes ikke at være grundlag for at ændre §§ 9 og 10 (nu §§ 10 og 11).

Bemærkninger til lovforslaget fra interesseorganisationer m.v.:

De øvrige interesseorganisationer udtrykker alle deres støtte til forslaget, idet de finder, at nævnet vil styrke beskyttelsen mod forskelsbehandling og bidrage til, at alle borgere sikres effektive retsmidler.

En række organisationer (Institut for Menneskerettigheder, DSI og DRC) finder, at den materielle beskyttelse mod forskelsbehandling bør udvides. Institut for Menneskerettigheder, DSI, Det Centrale Handicapråd, Center for Ligebehandling af Handicappede og Landsforeningen af Bøsser og Lesbiske peger på, at der bør være et læg-element i nævnets sammensætning i de konkrete sager, så der sikres områdespecifik viden i nævnet.

Flere peger på, at det ikke bør være et krav, at alle medlemmerne af nævnet er jurister. Derudover peger den overvejende del af interesseorganisationerne på, at nævnet bør have mulighed for at tage sager op af egen drift, ligesom visse ønsker, at der tilknyttes en følgegruppe og informationsenhed til nævnet. Andre finder, at det bør overvejes (Institut for Menneskerettigheder), eller at det er uheldigt (Det Centrale Handicapråd og Center for Ligebehandling af Handicappede), at der ikke kan foranstalles bevisførelse i form af parts- eller vidneforklaringer for nævnet.

Handicaporganisationerne fremhæver, at kravet om skriftlighed kan frembyde problemer for personer med funktionshindringer.

Endelig anfører flere organisationer, at nævnet tildeles alt for få ressourcer til at kunne løfte opgaven.

Kvindeorganisationerne finder det afgørende, at den eksisterende viden og ekspertise på kønsligestillingsområdet bevares, og er bekymrede for, om fokus på kønsligestilling mindskes.

Institut for Menneskerettigheder redegør indledningsvist i høringssvaret for det retsgrundlag, der har dannet grundlag for Institutets vurdering af sagen og angiver, at bemærkningerne bygger på menneskeretlig og EU-retlig regulering af både retligt bindende og vejledende karakter.

Instituttet bemærker, at man anser forslaget om oprettelse af et fælles ligebehandlingsklageorgan som et væsentligt og positivt tiltag, idet et fælles klageorgan vil kunne udgøre et hurtigt og effektivt middel til at behandle konkrete sager om diskrimination både inden for arbejdsmarkedet og i en række andre sektorer, herunder social- og sundhedsområdet, uddannelsessektoren, boligsektoren, samt området for vare- og tjenesteydelser. Derudover vil et klageorgan introducere en administrativ klagemulighed i sager om forskelsbehandling på arbejdsmarkedet for ældre og homoseksuelle, personer med funktionsnedsættelser samt personer, der oplever forskelsbehandling på grund af religion eller tro, social eller national oprindelse eller politisk anskuelse. Ingen af disse grupper har i dag mulighed for at benytte en administrativ klageadgang, men er henvist til det arbejdsretlige system eller de almindelige domstole. Instituttet finder, at forslaget er et fint bidrag til den menneskeretlige forpligtelse til at sørge for, at borgerne har adgang til effektive retsmidler, hvorigennem de kan søge oprejsning for krænkelse af deres menneskerettigheder, herunder af diskriminationsforbuddet.

Instituttet konstaterer, at forslaget alene angår oprettelse af et samlet klagenævn for ligebehandling, men ingen udvidelse eller ændring af den eksisterende materielle beskyttelse mod forskelsbehandling. Instituttet bemærker i den forbindelse, at det foreslåede Ligebehandlingsnævn bør tildeles beføjelser til at behandle klager over de former for diskrimination, der er nævnt i lovforslagets § 1, stk. 2, på alle samfundsområder – og ikke kun på de områder, der er nævnt i stk. 3-5.

I forhold til Ligebehandlingsnævnets beføjelser finder Instituttet, at:

- Ligebehandlingsnævnet bedst medvirker til at sikre effektiv beskyttelse mod diskrimination, hvis det tillægges beføjelse til at iværksætte sager af egen drift.
- det bør overvejes specifikt at nævne multi-diskrimination som omfattet af Ligebehandlingsnævnets beføjelser, således at nævnet selv kan inddrage de diskriminationsgrunde, som måtte være relevante i en konkret sag.
- Ligebehandlingsnævnet bør udstyres med beføjelser til at komme med henstillinger og anbefalinger.

- der bør skabes materielt lovgrundlag, der sikrer, at der kan tilkendes godtgørelse i tilfælde af diskrimination på grund af køn, race, hudfarve, religion eller tro, politisk anskuelse, seksuel orientering, alder, handicap eller national, social eller etnisk oprindelse.

For at sikre Ligebehandlingsnævnets uafhængighed bemærker instituttet, at:

- medlemmernes uafhængighed kan styrkes ved, at det i loven fastslås, at udpegningsperioden alene kan afkortes af medlemmet selv. Tilsvarende vil det have en positiv effekt på uafhængigheden, at det i loven slås fast, at den udpegede minister og de indstillende ministre ikke kan udøve instruktion i forhold til Ligebehandlingsnævnets afgørelser og øvrige aktiviteter.
- det er bedst stemmende overens med kravet om uafhængighed, at det er Ligebehandlingsnævnet selv, der fastsætter sin forretningsorden.

For at sikre tilstrækkelig kompetence, viden og indsigt på diskriminationsområdet bemærker instituttet, at:

- det ikke bør være et ubetinget krav, at formandskabet består af medlemmer med baggrund som dommer.
- at Ligebehandlingsnævnet bør sammensættes på en måde, der sikrer den nødvendige juridisk faglige kompetence og samtidig inddrager konkret viden og faktisk erfaring med diskriminationsgrundene både inden for og uden for arbejdsmarkedet.

For så vidt angår de foreslåede bestemmelser om Ligebehandlingsnævnets sagsbehandling og sagsoplysning foreslår instituttet, at:

- der indsættes en bestemmelse, hvoraf det fremgår, at såfremt klager finder det nødvendigt, kan han/hun indgive sin klage telefonisk eller ved personligt fremmøde efter aftale.
- det fremgår af bemærkninger til lovforslaget, at Ligebehandlingsnævnet efter sit eget skøn kan indhente oplysninger mundtligt, herunder ved indkaldelse af parter til en samtale eller til en mundtlig forhandling. Klager bør i sådanne situationer kunne bistås af en advokat eller anden sagkyndig.
- Ligebehandlingsnævnet udstyres med beføjelse til at pålægge parten at afgive oplysninger og om nødvendigt tillægge det processuel skadevirkning, hvis oplysningspligten ikke opfyldes, og at det i tilknytning hertil overvejes, om Ligebehandlingsnævnet skal kunne indkalde personer til at afgive vidneforklaring, herunder om en sådan ordning kan etableres på baggrund af retsplejelovens regler.
- Ligebehandlingsnævnet får mulighed for at indhente en sagkyndig erklæring. For at understrege vigtigheden af, at Ligebehandlingsnævnet indhenter sagkyndig bistand, bør det fremgå af lovbemærkningerne, at sagkyndig bistand også kan indhentes fra fx professorer, forskere, advokater eller andre eksperter i sager, hvor klagenævnet ikke har den fornødne indsigt i/viden om det pågældende diskriminationsområde.

Kommentar: Ønskerne om udvidelse af nævnets beføjelser imødekommes ikke, idet det bemærkes, at tanken med oprettelsen af nævnet alene er at sikre en administrativ mulighed for at få behandlet en klage over forskelsbehandling. Lovbemærkningerne omkring nævnetsmedlemmernes uafhængighed er uddybet. Mht.

ønskerne omkring nævnets sagsbehandling og sagsoplysning findes kravet om skriftlighed at skulle opretholdes, og det fastholdes, at der ikke skal kunne afgives parts- eller vidneforklaringer for nævnet. Det er en misforståelse, at nævnet kan indkalde en part til en samtale med henblik på indhentelse af oplysninger. Dette er ikke tilfældet. Den processuelle skadevirkning fremgår af forslagens § 4, stk. 2 (nu § 5, stk. 3). Lovbemærkningerne, mht. hvor der kan indhentes sagkyndig erklæring, er uddybet i lyset af Instituttets bemærkninger.

Det Centrale Handicapråd og Center for Ligebehandling af Handicappede er overordentlig tilfredse med, at der etableres en administrativ klageadgang og anerkender fordelene ved et samlet navn for alle diskriminationsgrunde. DCH og CLH er på den anden side bekymret for, at et samlet klagenævn ikke er i besiddelse af den nødvendige ekspertise, der er nødvendig, for at kunne håndtere klager over diskrimination på grund af handicap. DCH og CLH finder, at der bør tages højde for dette ved udpegningen og sammensætningen af nævnet, jf. forslagens § 2 og § 5. Til § 1 bemærker DCH og CLH, at det kan undre, at overtrædelse af forskelsbehandlingslovens § 5 ikke er omfattet af nævnets kompetence. Det foreslås endvidere, at det pålægges sekretariatet at forsøge at indgå forlig mellem parterne, jf. § 4, idet dette kan være en positiv ”læringsproces”. Det foreslås endvidere, at det fastslås, at der ikke er formkrav til en klages udformning, men at vejledningspligten omfatter hjælp til egentlig udformning af klagen. DCH og CLH finder det positivt, at der henvises til, at det kan være nødvendigt at indhente sagkyndige erklæringer i sager om handicap, og at CLH med fordel kunne nævnes. DCH og CLH finder det uheldigt, at der ikke kan foranstalles bevisførelse og vidneafhøringer. DCH og CLH finder, at det bør være muligt at fremsætte bemærkninger skriftligt eller mundtligt i forbindelse med et møde med sekretariatet, idet der bør tages hensyn til, at nogle personer med funktionsnedsættelser kan have svært ved at anvende den ”almindelige” formidlingsform. Man stiller sig endvidere undrende overfor, at klagenævnet kan afvise at behandle klager, hvor det er åbenbart, at der ikke kan gives klageren medhold. En sådan afgørelse bør kunne indbringes for klagenævnet, jf. § 7.

Endelig finder DCH og CLH det uheldigt, at der ikke er mulighed for at tage sager op af egen drift, og at det bør præciseres, hvem der skal afgives beretning til, jf. § 12. DCH og CLH bemærker afslutningsvis, at placeringen i Ankestyrelsen er uheldig, fordi Ankestyrelsen har til huse i en bygning, der ikke umiddelbart er tilgængelig for personer med fysiske funktionsnedsættelser.

Kommentar: Sanktionen for overtrædelse af forskelsbehandlingslovens § 5 er bøde, dvs. diskriminerende annoncer kan politianmeldes. Bestemmelsen er således ikke relevant for klagenævnet. Mht. ønsket om et læg-element findes der ikke anledning til at ændre på kravet om, at medlemmerne af nævnet skal være jurister. Nævnets rolle er at træffe afgørelse i klager over forskelsbehandling. Det findes ikke hensigtsmæssigt at pålægge sekretariatet en egl. pligt til at søge at indgå forlig, men loven udelukker omvendt ikke, at der kan indgås forlig. Omfanget af vejledningspligten er præciseret i bemærkningerne til lovforslaget. Mht. bemærkningerne om bevisførelse og egen drift henvises til kommentaren til Institut for Menneskerettigheders høringssvar. Da nævnet alene skal behandle sager på

skriftligt grundlag, findes placeringen i Ankestyrelsens bygning ikke at give anledning til problemer.

DSI er meget positiv overfor forslaget om at oprette klagenævnet, hvilket vil bidrage til at styrke ligebehandlingen af personer med handicap. DSI finder imidlertid, at klagenævnets beføjelser bliver for indskrænkede, hvis nævnet alene skal kunne forholde sig til dansk ret, og finder, at nævnet også bør være kompetent til at behandle klager, der udspringer af fx EU-forordninger, der beskytter mod diskrimination. Ligeledes finder DSI, at klagenævnet bør få kompetence til at behandle klager over kommende lovgivning om diskrimination, fx som følge af FN's handicapkonvention.

DSI peger dog på en række mangler ved lovforslaget: Lovforslaget bør således tage højde for, at nogle mennesker med handicap ikke har samme ressourcer som andre. DSI finder, at der bør gives mulighed for mundtlig behandling af klager. DSI ønsker endvidere, at det præciseres i lovforslaget, at organisationer skal kunne indgive klager på vegne af personer, som de repræsenterer. Endelig finder DSI, at sekretariatets vejledningspligt bør udvides til at være behjælpelig med udformningen af en konkret klage. Set i det lys finder DSI, at der er behov for mere end 2 årsværk til sekretariatet, og at det er vigtigt, at de økonomiske ressourcer tillader hurtig og kvalificeret sagsbehandling. DSI foreslår endvidere, at der indføres kvalitetsstandarder. I relation til § 4 bemærker DSI, at det bør komme en part til skade, hvis parten nægter af svare.

DSI er bekymret for, om nævnets sekretariat får det nødvendige kendskab til forhold for personer med handicap, og finder, at det bør pålægges klagenævnet at indhente sagkyndige erklæringer i alle sager. I relation til nævnets sammensætning påpeger DSI, at det ikke er rimeligt eller hensigtsmæssigt, at alle nævnets medlemmer skal være jurister. Der bør efter DSI's opfattelse inddrages lægmænd for at sikre, at den rette viden er til stede, og DSI foreslår, at der anvendes lægfolk med kendskab til de forskellige diskriminationsområder samt repræsentanter fra henholdsvis arbejdsgiver- og lønmodtagerside. DSI finder, at der bør tilstræbes og ikke sikres en ligelig kønsfordeling.

DSI påpeger yderligere, at der bør indgå en forebyggelsesdel og en formidlingsdel i nævnets arbejde, og foreslår, at der aflægges beretning til en af beskæftigelsesministeren nedsat følgegruppe, der skal bestå af repræsentanter fra de grupper, som klagenævnet behandler klager fra, samt arbejdsmarkedets parter. DSI finder endelig, at klagenævnet bør have mulighed for at rejse sager af egen drift, da der på ligebehandlingsområdet er brug for en proaktiv indsats. DSI beklager kompetencetabet i forhold til Klagekomitéen. Afslutningsvis bemærker DSI, at klagenævnet også bør have kompetence til at tilkende en erstatning, og at klagenævnet bør kunne spille en aktiv rolle som mægler, jf. adgangen til at indgå forlig for nævnet.

Kommentar: Det er præciseret i bemærkningerne, at organisationerne kan indgive klager på vegne af de personer, de repræsenterer. Mht. læg-element, omfanget af vejledningspligten og sekretariatets rolle i forbindelse med indgåelse af forlig henvises til kommentaren til DCH og CLH's høringssvar, idet det bemærkes, at

kravet om, at alle nævnsmedlemmerne skal være jurister, fastholdes. I relation til egen drift og nævnets beføjelser henvises til kommentaren til Institut for Menneskerettigheders høringssvar. Den processuelle skadevirkning fremgår af forslaget § 4, stk. 2 (nu § 5, stk. 3).

Ældresagen støtter etableringen af klagenævnet og finder det positivt, at nævnet får kompetence til at behandle klager over forskelsbehandling på grund af alder, at afgørelser, der ikke efterleves, skal indbringes for de almindelige domstole af nævnet, at flere diskriminationskriterier kan indgå i én sag, og at der skal afgives en årlig beretning. Ældresagen efterlyser imidlertid en udvidelse af nævnets kompetencer og foreslår, at nævnet kan tilkende erstatning i særlige tilfælde, hvor sagen har indebåret et betydende tab for klageren, at sekretariatet ved afvisning af sager, der kræver bevisførelse, har pligt til at vejlede om alternativ klagebehandling og evt. bevissikring, og at sekretariatet har hjemmel til at beskikke en advokat.

Ældresagen opfordrer endvidere til, at der etableres en erfaringsopsamlingsfunktion, en analysefunktion og en kampagneenhed med det formål at forebygge diskrimination.

Kommentar: Ældresagens svar giver ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

Ældremobiliseringen støtter oprettelsen af klagenævnet. Ældremobiliseringen finder ikke, at der bør stilles krav om, at alle 9 medlemmer skal være jurister. Ældremobiliseringen finder endvidere, at de afsatte ressourcer er for beskedne, samt at det bør overvejes at give nævnet mulighed for at tage sager op af egen drift. Ældremobiliseringen efterlyser, at der sker en gennemgang af alle områder for forskelsbehandling med henblik på informations- og forskningsvirksomhed for at skabe debat om lige muligheder.

Kommentar: Det fastholdes, at alle nævnsmedlemmerne bør være jurister.

KVINFO er overordnet positiv overfor oprettelsen af det fælles klagenævn, under den klare forudsætning at den eksisterende viden og kompetence om kønsligestilling bevares. KVINFO finder, at der udover ligelig kønsmæssig sammensætning også bør tages hensyn til andre parametre, fx etnisk oprindelse eller handicap. KVINFO finder, at klagenævnet bør have mulighed for at tage sager op af egen drift. KVINFO foreslår, at der oprettes en følgegruppe bestående af personer med faglig ekspertise indenfor de enkelte eller flere diskriminationsområder, der udpeges af ngo'er, organisationer eller institutioner, der arbejder med området. KVINFO foreslår endvidere, at der iværksættes en oplysningskampagne, der skal udbrede kendskabet til nævnet.

Kommentar: Der påtænkes iværksat informationsvirksomhed i forbindelse med klagenævnets opstart.

Kvinderådet bemærker, at det er afgørende, at det nye klagenævn formår at styrke ligestillingen mellem mænd og kvinder, og peger på, at der er risiko for, at fokus på kønsligestilling mindskes. Kvinderådet finder, at den foreslåede løsning er en minimumsløsning, hvilket understreges af det årlige budget. Kvinderådet foreslår,

at der tilknyttes en informationsenhed, der kan synliggøre nævnet, samt at der oprettes regionale kontorer, hvor man få vejledning m.v. Kvinderådet foreslår, at nævnet alene skal bestå af en formand og to næstformænd, der skal være juridiske dommere. I behandlingen af sager skal der inddrages sagkyndige eksperter, så det sikres, at der er særlig faglig ekspertise at trække på indenfor alle områder. Kvinderådet finder ikke, at en årlig rapport er nok, jf. § 12. Kvinderådet er ikke enig i beskrivelsen af omorganiseringen af det statslige ligestillingsarbejde i de almindelige bemærkninger, og anfører i øvrigt, at man er uenige i implementeringen af artikel 12 i direktiv 2004/113/EF. Endelig bemærker Kvinderådet, at nævnet bør have adgang til at tage sager op af egen drift, at der må stilles spørgsmålstejn ved placeringen i Ankestyrelsen, og at den skønnede årlige udgift er uacceptabelt lavt sat, hvilket afspejler, at forslaget er useriøst.

Kommentar: Kvinderådets høringssvar giver ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

Landsforeningen af Bøsser og Lesbiske hilser forslaget velkomment og støtter, at nævnet omfatter alle beskyttelseskategorier. Landsforeningen finder, at der i tilknytning til nævnet bør indføres et generelt forbud mod forskelsbehandling. Landsforeningen finder endvidere, at nævnet bør have kompetence til at tage sager op af egen drift, samt at der bør være et lægt element i nævnet, så det sikres, at der er områdespecifik viden tilgængelig i nævnet. Det er derfor for snævert, at nævnet alene skal bestå af jurister. Endelig finder Landsforeningen, at nævnet med to årsværk tildeles for få ressourcer, samt at rollerne i lovforslaget bør omtales kønsneutralt.

Kommentar: Der henvises til kommentaren til Institut for Menneskerettigheders høringssvar.

Foreningen for etnisk ligestilling støtter lovforslaget, der er et skridt i den rigtige retning på hele ligebehandlingsområdet. Foreningen for etnisk ligestilling peger på, at det er vigtigt, at nævnet formår at gøre en forskel af gavn og ikke blot af navn. Foreningen peger på, at det essentielt for nævnets succes, at der er kendskab til klagenævnet, og at der er tale om en let og tilgængelig klageadgang. Foreningen finder, at der bør være en passende balance mellem effektivitet og grundighed. Foreningen finder endvidere, at der bør sikres gennemslagskraft og opsættende virkning.

Rådet for etniske minoriteter støtter oprettelsen af klagenævnet. Rådet anbefaler, at informationsmateriale om Institut for Menneskerettigheders opgave om at bistå ofre for forskelsbehandling udarbejdes på flere sprog.

Nydanskerforeningen peger på, at det er u hensigtsmæssigt, at nævnet udelukkende skal sammensættes af personer med juridisk kandidateksamen.

Amnesty International hilser forslaget velkomment og støtter afgrænsningen af nævnets saglige kompetence. Amnesty har dog en række konkrete bemærkninger til forslaget. Amnesty finder, at nævnet bør have mulighed for at tage sager op af egen drift, ligesom sager bør kunne forhandles mundtligt, navnlig i sager efter

forslagets § 1, stk. 5, der træder i stedet for fagretlig behandling. Amnesty finder, at ressourcerne er alt for begrænsede henset til nævnets opgaver og kompetenceområde, og at der bør være bemyndigelse til at ansætte et passende antal sekretariatsmedarbejdere. Man frygter derfor, at nævnets gennemslagskraft vil blive for svag. Amnesty finder, at reglerne for offentliggørelse af nævnets afgørelser bør følge retsplejelovens regler om offentlighed i borgerlige sager. Amnesty peger endvidere på, at det bør være muligt for klagenævnet at rette henvendelse til en fagretlig organisation, der ikke vil udstede dokumentation for, at man ikke ønsker at føre sagen for en lønmodtager. Amnesty peger endelig på, at der kan være klagesager, der vedrører generelle forhold i en virksomhed, eller en branche, som det vil være rigtigst at få påtalt, uanset at den konkrete klage er trukket tilbage.

Kommentar: Amnesty's hørings svar giver ikke anledning til yderligere ændringer i lovforslaget.

DRC hilser overordnet set lovforslaget velkomment, idet DRC er enig i betragtningerne om den nuværende ulige klagemulighed for ofre for forskelsbehandling i henhold til beskyttelseskriterierne køn, race, hudfarve, etnisk oprindelse, religion, tro, seksuel orientering, politisk anskuelse, social og national oprindelse, alder og handicap. Yderligere er DRC glade for forslaget om, at det nye klagenævn kan tildele godtgørelse til ofre for forskelsbehandling, som dermed ikke skal igennem en domstolsbehandling af deres sag for at opnå godtgørelse for krænkelsen.

I relation til høringslisten anmoder DRC om, at der foretages en ny høringsrunde af de relevante retshjælpsinstitutioner, trossamfund og andre interesseorganisationer, der vil blive berørt af lovforslaget, fordi det vedrører deres medlemmer og brugere, idet DRC påpeger, at fx retshjælpsinstitutioner og religiøse organisationer ikke synes at være blevet hørt.

I relation til klagenævnets sammensætning ønsker DRC en bredere forankring i civilsamfundet i forhold til de personer, som kunne tænkes at anvende klagenævnet, og anmoder om, at det overvejes at give mulighed for større aktiv deltagelse i klagenævnet fra de organisationer, som rent faktisk repræsenterer de mulige klagere til nævnet.

Med hensyn til klagenævnets kompetence ønsker DRC, at der skabes hjemmel til ligebehandling mellem diskriminationsområderne, således at alle medarbejdere, der udsættes for en diskriminerende firing (pga. alder, handicap, race, religion eller seksuel orientering) ikke kun kan anmode klagenævnet om en godtgørelse, men tillige kan anmode klagenævnet om at tage stilling til, hvorvidt afskedigelsen skal underkendes. Tilsvarende ønsker DRC på baggrund af en konkret sag behandlet i Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling, at det præciseres, at Folketinget i 1996 har ønsket, at Lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet skal omfatte alle former for erhvervsuddannelse, herunder elever på tekniske skoler, som skal i virksomhedspraktik, samt andre offentlige samt private praktikbaserede erhvervsuddannelser.

DRC tilkendegiver, at det er DRC's holdning helt overordnet, at man ikke opnår ligebehandling blot ved at oprette et klageorgan, der dækker samtlige diskriminationsgrunde, hvis man ikke samtidig giver de samme rettigheder til de berørte persongrupper. DRC finder derfor, at der bør ske en udvidelse af Lov om etnisk ligebehandling til også at omfatte beskyttelse pga. de øvrige diskriminationsgrunde, således at klagenævnet også vil få mandat til at behandle disse sager.

I tilknytning til § 1, stk. 5, foreslår DRC, at det i forbindelse med fremlæggelse af dokumentation fra klagers fagforening vedrørende afslag på at yde hjælp til klager, er klagenævnet, der skal sørge for den formelle be- eller afkræftelse på en klagers oplysning om, at fagforeningen ikke vil yde assistance.

DRC finder tillige, at det ville være hensigtsmæssigt, om klagenævnet får mandat til samlet set at vejlede og tage sager op af egen drift på samtlige de diskriminationsgrunde, som de i øvrigt har kompetence til at behandle, idet dette for det første ville føre til mere gennemsigtighed i forhold til borgeren, og for det andet ville betyde, at klagenævnet ville have mulighed for at opbygge deres egen praksis i forhold til konkret lovfortolkning.

Mht. nævnsmedlemmernes kompetence gør DRC opmærksom på, at nævnet har kompetence til at behandle sager både indenfor og udenfor arbejdsmarkedet, hvorfor der synes at være behov for, at nævnsmedlemmer også har kendskab til relevante forhold udenfor arbejdsmarkedet.

DRC fremfører i relation til EU-retlige forpligtelser, at Institut for Menneskerettigheder ikke for nærværende har kompetence til at bistå ofre for forskelsbehandling i konkrete sager, jf. lov om etnisk ligebehandling, på grund af placeringen af Klagekomitéen. DRC finder derfor, at Institutet bør få mandat til at varetage en koordinerende funktion i forhold til de retshjælpsinstitutioner, der hidtil har ydet konkret juridisk rådgivning til ofre for forskelsbehandling, og som geografisk set er tættere på de personer, der oplever forskelsbehandling, idet retshjælpsinstitutionerne er fordelt over hele landet.

DRC finder endelig, at det bør sikres, at personer, der af det nye klagenævn får tilkendt en godtgørelse for forskelsbehandling, også har adgang til at gennemføre en anke, såfremt de efter en eventuel byretssag står med to modstridende afgørelser fra henholdsvis klagenævnet og byretten.

Kommentar: Der henvises til kommentarer til høringssvaret fra IMR og handicaporganisationerne. Mht. § 1, stk. 5, og en fagforenings manglende vilje til at bekræfte, at man ikke ønsker at føre en sag, er bemærkningerne til lovbestemmelsen uddybet. IMR's mandat reguleres ikke i dette lovforslag.

AOF udtrykker tilfredshed med oprettelsen af klagenævnet, men finder, at sammensætningen af nævnet er uhensigtsmæssig, idet sammensætningen snarere bør forankres i befolkningen og de grupper, der udsættes for forskelsbehandling.

Retssikkerhedsfonden værdsætter, at der oprettes et centralt klagenævn og understreger, at muligheden for, at nævnet kan tilkende godtgørelse til den krænkede, er et fremskridt. Retssikkerhedsfonden finder dog, at der bør være mulighed for at tage sager op af egen drift.

ENAR værdsætter initiativet om at oprette et fælles klagenævn for ligebehandling. ENAR vedlægger et referat fra stormøde om klageorganet, hvoraf det bl.a. fremgår, at der bør sikres et læg-element, at budgettet synes at være for lille, og at der skal være mulighed for at tage sager op af egen drift.

Kommentar til Retssikkerhedsfonden, AOF og ENAR: Der henvises til kommentarer til øvrige høringssvar fra interesseorganisationerne.

Foreningen for Mediation/konfliktmægling finder, at det er uhensigtsmæssigt, at muligheden for at anvende mægling som konfliktløsningsmetode, som Klagekomitéen for etnisk ligebehandling har i dag, fjernes. Foreningen mener derfor, at klagers nuværende retstilling forringes, og peger i øvrigt på, at mægling vinder frem på andre områder, hvorfor det er besynderligt, at man i forbindelse med ligebehandling går den modsatte vej.

Kommentar: Det kan på længere sigt overvejes, om klagenævnet skal tilbyde mægling.

Forsikring og Pension (F&P) anerkender det politiske ønske om at etablere en administrativ klageadgang i sager om forskelsbehandling. F&P foreslår, at det fremhæves i forslaget, at forskelsbehandling begrundet i nødvendige og objektive forhold ligger uden for klagenævnets kompetence. F&P foreslår, at der etableres en fast høringsprocedure i forsikringssager. F&P påpeger, at der er behov for at klargøre afgrænsningen i forhold til Erhvervsankenævnet, Ankenævnet for Forsikring og det fagretlige system.

Kommentar: Lovforslaget regulerer ikke den materielle beskyttelse mod forskelsbehandling. I det omfang de underliggende love tillader forskelsbehandling begrundet i aktuarmæssige beregninger, vil klagenævnet skulle tage højde for dette ved lovfortolkningen i en konkret sag. Mht. en høringsprocedure antages det, at muligheden for at indhente sagkyndige erklæringer efter behov er tilstrækkelig, jf. forslagens § 6 (nu § 7). Mht. kompetenceafgrænsningen i forhold til eksisterende nævn bemærkes, at der ikke synes at have været vanskeligheder med afgrænsningen i relation til det nuværende Ligestillingsnævn og til Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling. Ligeledes tages der i lovforslaget højde for forholdet til de kollektive overenskomster.